

Als Biekorf dit alles nu drukt en dusdoende bewaart voor de toekomst, zal het misschien eens te passe gebracht worden voor die verlangde uitgave. Al wie iets weet van de stukken die hier ontbreken, moet ook zeem inzenden.

A. WALGRAVE

De Duivelsput te Knocke-aan-Zee

(waarachter vrage in Biek. 1922, XXVIII, 291).

Toen men nog verloten jaar van Knocke dorp naar de wijk 'Het Kalf' optrok en daarom den verbreedten en begrinten polderwegel volgde, kwam men na een tiental minuten aan de plaats waar deze weg den eezamen Graatjansdijk doorsnijdt om den steenweg aan te pakken.

Daar, bezuiden den dijk lag de 'Duivelsput' in een laag weitje, met lang gras, riet, biezen en lis omgroeid en waarrond een paar tientallen kopwilgen de wacht hielden. De kleingebruiker, die er in een gering gedoetje bij woonde had er nooit kans aan gezien dezen geheimzinnigen poel anders dan voor eendenvijver aan te weuden.

Waarom ook pogingen doen om hem te vullen en dus een vrij aanzienlijk stuk weiland te winnen, als hij de eerste niet zou zijn om het vruchteloos te beproeven. Naar den volksmond immers was de duivelsput bodemloos en reikten de wateren tot in de hel. Meermalen reeds had men bij maneschingnachten woeste gehoornde koppen boven het rookende vlak zien opsteken.

Het jong geslacht dat eenigszins ontvoogd werd door meer moderne gedachten welke het vreemdelingenverkeer in onze streek meebracht, slaat al niet veel acht meer op die bijgeloovige praatjes. Alleen hier en daar nog in een ouderwetsch gezin hoort men beweren dat de Duivelsput en zijn omgeving het rijk was van de waterduivels. Gewoonlijk, volgens de volkslegende, verkeert er maar één waterduivel in een heel geweste; doch hier scheen het de moerput te wezen waaruit in 't najaar zich de nekkers over de heele streek van de polders verspreidden. Daar hoekerden zij den heelen winter lang en keerden met het lengen der dagen naar den duivelsput terug. Dat zij menschen in den afgrond hebben meegesleurd is niet bekend. Evenwel is men er niet ver van af te beweren dat verdronken lieden door de waterduivels gedood waren, tot wier bezwering men kapelletjes plaatste waar het ongeluk gebeurd was.

Over onheugelijke tijden werd het dorp van Knocke door de zee verzwolgen. Men denkt dat het zal in de XIVe eeuw gebeurd zijn. Men vertelt dat de kerk in den duivelsput verzonken zit. Alle jaren op Kerstdag-twaalf uur hoort men er het luiden der klokken en de

gezangen der Kerstmis. Anderen beweren dat het niet gezangen zijn, maar wel de weeklachten van al de menschen die mede met de kerk in den grond zakten. Niemand thans evenwel heeft dat nog ooit gehoord.

In alle geval waarschijnlijk is de vorming van den 'Duivelsput' niet het gevolg geweest van deze overstroming maar wel van een dijkbraak waarvan de tijd ons onbekend is, een dijkbraak immers zooals altijd tijdens springvloed en storm en 'helsch weder' gebeurt; een dijkbraak met daarna achterblijvende poelen.

De naam 'Duivelsput' is dan ongetwijfeld gegeven bij het ontstaan van een poel, terwijl de naam zelf gelegenheid zal gegeven hebben aan het scheppen van allerhande verzinsels en legenden waarin de duivel de eerste rol speelt. Niemand echter weet nog zulke vertellingen te doen. Deze of die of gene, zegt men, kon daar zoo schoon over sproken; maar de legenden zijn met de wetters in 't graf. Dat er waterduivels verkeerden weet men nog, en dat zij de menschen verschrikten door hun plonsen en klagen ook. Het volgende gruwelijk verhaal is nochtans vrij algemeen in zwang.

'Een welingezeten boer der gemeente keerde op zekeren zaterdag van Brugge naar huis terug. 't Was immers markt geweest en de brave man had hem verneukt in een herberg van het dorp waar een andere boer hem van zijn rijtuig had afgezet. Hij trakelde dus in den laten avond langs den eenzamen polderwegel voort, on had voor gezelschap het maantje dat spookachtige schaduwen van de vluchtende wolken afwierp, en den wind die hem het bedampte hoofd verkwikte en heimelijk in de tronken floot. Plots blijft hij pal als een rots. Wat ziet hij daar tusschen de tronken en het riet juist boven het watervlak van den Duivelsput? Het koude zweet breekt hem uit; zijn tanden klapperen en zijn knieën klutteren tegen elkander. Hoort hij niet klagende zangen uit den afgrond opstijgen? Nu wordt het visioen duidelijker; de maan komt van achter een wolkenstof en beschingt het akeligste tooneel dat ooit menschenoog aanschouwde. Een doods-kist wordt uit het water getild door vier menschelijke geraamten zonder hoofd. Onze verschrikte boer ziet het spookachtig verschijnsel midden een wervelwind al over den Graafjansdijk in het Schorre verzwinden...'

Thans zullen al die bijgeloovige verhalen vervliegen samen met den angst voor nekkers en waterduivels. De Duivelsput zal alleen nog in de herinnering blijven van dezen die hem gezien hebben. Immers hij is verdwenen. Do historische 'Graafjansdijk' wordt als bouwgrond verkocht. Juist dat gedeelte dat men bochtvormig om den Duivelsput had aangelegd na de doorbraak wordt allereerst afgevoerd en in den Duivelsput gestort. En hoe bodemloos hij was, toch heeft men hem met een betrekkelijk geringe hoeveelheid aarde gevuld gekregen. De bewoners der nieuwe gebouwen zullen misschien nog wel de klokken hooren onder den grond, maar nooit meer door de duivels in het water gesleurd kunnen worden.

[Vgl. OPDEDRINCK, *Knocke*, bl. 177, met afb.]

B. DE LANGHE.